

Posudek oponenta

na rigorózní práci **Mgr. Adama Brychty**, předloženou k obhajobě na katedře
správního práva Fakulty právnické ZČU,

na téma

"Modely správy soudnictví"

Předložená rigorózní práce je velmi kvalitním, původním a do hloubky jdoucím zpracováním zvoleného tématu, zřetelně vybočujícím z obvyklého standardu rigorózních prací. Je systematickým a přehledným rozbořem modelů správy soudnictví, má oporu v právní teorii a doktríně, vychází ze široké komparativní perspektivy a v potřebné míře zahrnuje i pohledy právně historické. Kandidát jí prokázal schopnost na vysoké úrovni zpracovat komplexní, nejednoznačné a řadě ohledů mimořádně kontroverzní právní téma. Práce se opírá o rozsáhlou pramennou základnu a vychází z aktuálního stavu poznání zkoumané problematiky. Závěry práce jsou přesvědčivé, srozumitelné a vycházejí z předchozí důkladné analytické práce kandidáta. Kandidát se tématu věnuje dlouhodobě, což je na kvalitě textu patrné – výborně se orientuje ve zvolené problematice a její rozbor předkládá v podobě srozumitelné a odborně velmi kvalifikované.

Ohledně struktury práce lze říci, že je vhodně zvolena a je vyvážená – teoretické, komparativní a pozitivněprávní části práce tvoří adekvátní mix, který čtenáři poskytne ucelenou informaci o tématu.

Po úvodní formulaci problémů, kterými se má práce zabírat, je zhruba na dvaceti stranách rozebrán pojem správy soudnictví, popsány jeho jednotlivé dílčí aspekty (organizace, personálie, finance a materiální zabezpečení aj.) a přiblížen pojem „samosprávy“ soudnictví. Jakkoli by to možná někteří doktrinální dogmatici neradi slyšeli, tento pojem je v oblasti správy soudnictví zažitý a všeobecně srozumitelný a kandidátovi nelze ani v nejmenším vyčítat, že jej užívá. Jednotlivé „modely“ správy a v rámci toho i více či méně samosprávy soudnictví pak kandidát velmi dobře rozebírá, včetně důkladného vysvětlení, že v doktrinálním slova smyslu „samospráva“ soudnictví samosprávou není a že jde o (větší či menší) podíl soudců na správě soudnictví a o institucionální design toho, jak se soudci (spolu s jinými osobami či orgány) na správě soudů mají či mohou podílet. Kandidát velmi správně zmiňuje, že klíčový aspekt samosprávy soudnictví je v tom, do jaké míry je výkon správy soudů svěřen osobám příslušejícím soudnictví samotnému, či zda ji (a v jaké míře) vykonávají jiné části státního mechanismu (typicky ministerstvo spravedlnosti institucionálně náležející k moci výkonné). Jde tedy o míru separace soudnictví od ostatních státních mocí i v oblasti jeho správy, anebo naopak o míru jeho provázanosti

s těmito mocemi, a v důsledku tedy o možnost v rovině správy ovlivnit fungování soudů. Logicky se proto kandidát zabývá správou či samosprávou soudů i v rovině institucionální popisem typické instituce, jež tuto funkci v řadě ústavních systémů plní, a sice soudní rady (nejvyšší soudní rady), tedy obvykle kolektivního orgánu s celostátní působností, složenou v různých zemích různými způsoby a s různou mírou podílu soudců a nadanou různým rozsahem kompetencí.

V další kapitole pak kandidát rozlišuje teoretické modely správního soudnictví a popisuje jejich klíčové strukturální a institucionální prvky, rozlišuje mezi exekutivním (ministerským) modelem a samosprávným modelem, jež pak člení do tří podtypů (jižní, smíšený, severní).

V následujících rozsáhlých komparativních částech práce kandidát analyzuje v rámci existujících evropských úprav jednotlivé konkrétní případy správy soudnictví a řadí je do kategorií podle výše popsaných teoretických modelů. Jde o napínavou a faktograficky mimořádně pečlivě zpracovanou část práce, která je i pro poučeného čtenáře zdrojem řady zajímavých a netriviálních informací.

Následně kandidát přechází k analýze českého právního prostředí. Začíná deskripcí současného stavu. Poté se věnuje historickému vývoji, který k němu vedl a jenž je v mnohém determinován na jedné straně rozhodovací činností Ústavního soudu, na straně druhé pak neochotou politické sféry (v řadě ohledů plně pochopitelnou, uvážíme-li problematické výsledky, k nimž samosprávné modely dospěly v některých evropských státech, například na nám velmi blízkém Slovensku) prvky samosprávy soudnictví v českém prostředí zavádět. Kandidát velmi důkladně rozebírá i diskuse, které se v justičním a politickém prostředí ohledně případného zavedení soudní samosprávy vedly, včetně debat o takzvané soudcokracii. Kandidát přesně a přesvědčivě argumentuje, že pokud jde o rozsah soudních kompetencí, dochází spíše k judicializaci politiky, tedy přesunu otázek, jež byly dříve rozhodovány politicky, do sféry moci soudní v důsledku posilování principů právního státu a ochrany práv, než k tomu, že by si soudci sami rozhodování těchto otázek uzurpovali.

Kandidát sám se spíše (byť s velkými výhradami) kloní k tomu, že samospráva soudů by byla pro Českou republiku vhodným řešením (v kombinaci se správními kompetencemi Ministerstva spravedlnosti), jelikož má současný model správy soudnictví za vyčerpaný. Proto v závěru práce nastiňuje, jak by mohla samospráva soudnictví vypadat po stránce kompetenční i institucionální. Vychází i z kritické analýzy již připravených návrhů, které v legislativním procesu nesupěly (tzv. Motejlův návrh) či se do něho ani nedostaly (návrh Soudcovské unie, návrh Ministerstva spravedlnosti z roku 2011). Ve svých úvahách se zaobírá typickými kompetencemi, jež by samosprávný orgán justice mohl vykonávat (či se na jejich výkonu podílet) – výběr soudců, povyšování soudců, disciplinární agenda, výběr funkcionářů, otázky materiálního zabezpečení.

Kandidát vycházel z rozsáhlého okruhu českých a zahraničních odborných knih a článků k danému tématu, zejména z článků, monografií a faktografií dostupné na různých vládních webech, a také (ve vztahu

k české situaci) z pramenné základny tvořené různými politickými či administrativními koncepčními dokumenty. Oceňuji i přehledné tabulky napomáhající lepší orientaci v jednotlivých evropských právních úpravách, které obsahuje komparativní část práce.

Práce je napsána kultivovaným jazykem a s únosným množstvím překlepů, chyb v psaní či neobratností ve vyjádření. Kandidát korektně pracuje s prameny a uvádí zdroje převzatých myšlenek.

Předloženou rigorózní práci považuji za velmi dobře odvedené dílo a rád ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 23. dubna 2018

JUDr. PhDr. Karel Šimka, LL.M., Ph.D.
odborný asistent na KSP FPR ZČU